



Handläggare
Daniel Nilsson
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Diarienummer
14KS/0513

Kommunstyrelsen

Yttrande om granskning av förskola och grundskola - planering, struktur och lokalförsörjning

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen.

Bakgrund

KPMG har av Värmdö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunen har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt. Uppdraget ingick i revisionsplanen för 2014.

Ärendebeskrivning

För att bedöma om Värmdö kommun har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt har KPMG granskat om:

- Det finns en aktuell lokalförsörjningsplan för förskola respektive grundskola baserad på aktuell befolkningsprognos
- Lokalförsörjningsplanen är ett instrument för kommunens investeringsplanering och detaljplaneprocess.
- Det finns en aktuell person/kompetensförsörjningsplan för förskola respektive grundskola
- Utformningen av enskilda lokaler sker utifrån verksamhetens behov på kort och lång sikt

Granskningen har bedömt om verksamheten uppfyller skollagen med förarbeten och interna regelverk och policies genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstemän.

Efter genomförd granskning har KPMG bedömt att:

- Det finns aktuella och aktiva dokument för lokalförsörjning och kompetensförsörjning
- Lokalförsörjningsplaneringen utgår från en central befolkningsprognos som är grunden i hela kommunens arbete med verksamhetslokaler och detaljplanearbetet
- Processen för lokalförsörjning – planering – investering – underhåll är tydliga och fungerar på ett tillfredsställande sätt för att tillgodose kommunens behov på kort och lång sikt
- Revisionen ser positivt på centraliseringen av hanteringen av lokalfrågor med tydliga ansvarsfördelningar där finansiering och mandat att besluta sker där behovet finns och kostnaden uppstår
- Revisionen ser ett behov av att tydliggöra processen vid nyinvesteringar av verksamhetslokaler där verksamheten ska bedrivas i alternativ regi. I dag är lokalförsörjningsprocessen vid nyinvesteringar endast fullt fungerande vid verksamhet i egen regi.

Bedömning

Kommunstyrelsens yttrande instämmer i revisionens bedömning om att lokalförsörjningsprocessen fungerar på ett tillfredsställande sätt och redogör hur kommunen arbetar för att förstärka den centrala samordningen. Yttrandet redogör även för ansvarsfördelningen i den nya nämndsorganisationen.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunstyrelsens yttrande medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Kommunstyrelsens yttrande medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Revisionen har visat att kommunen har aktuella och aktiva dokument för lokalförsörjning samt väl fungerande lokalförsörjningsprocesser. Detta ger kommunen goda förutsättningar att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler enligt skollagens intentioner.

Konsekvenser för barn

Se konsekvenser för medborgarna.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Granskning av förskola och grundskola – planering, struktur och lokalförsörjning	Bilaggs
2	Tjänsteskrivelse (föreliggande)	Bilaggs
3	Yttrande	Bilaggs



Sändlista för beslutsexpediering

Värmdö kommuns förtroendevalda revisorer

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Maria Larsson Ajne
Kanslichef



Handläggare
Daniel Nilsson
Kansli- och utredningsavdelningen

Diariumnummer
14KS/0513

Värmdö kommuns förtroendevalda
revisorer

Yttrande om granskning av förskola och grundskola - planering, struktur och lokalförsörjning

Värmdö kommun har beretts tillfälle att yttra sig om granskning av förskola och grundskola - planering, struktur och lokalförsörjning. Kommunstyrelsen tackar för revisionens granskning och noterar dess bedömning.

Styrelsen instämmer att lokalförsörjningsprocesserna fungerar på ett tillfredsställande sätt och arbetar aktivt för att ytterligare förstärka den centrala lokalsamordningen under kommunstyrelsen. För att uppnå detta kommer lokalcontroller rekryteras. Lokalcontrollern kommer fungera som en beställare av verksamhetslokaler och agera som motpart till kommunens fastighetsenhet. Controllern kommer ta fram investerings- och driftsbudget för verksamhetslokalerna inom kommunen i samråd med ledningen, ansvara för inhyrning av externa lokaler samt ansvara och vidta åtgärder för samordning och utnyttjande av alla lokaler som behövs för kommunens verksamhet. Controllern kommer att arbeta långsikt med lokalanskaffning kopplat till verksamhetsutveckling, uppsatta mål och demografiska förändringar.

Vidare delar kommunstyrelsen revisionens bedömning om tydlig ansvarsfördelning. Värmdö kommun har från och med den 1 januari 2015 en ny nämndsorganisation och reglementen för nämnderna antogs den 17 december 2014. Vad som tidigare var finansieringsnämnden för utbildning och utbildningsstyrelsen är numera samlade i en utbildningsnämnd. Av de nya reglementena framgår att kommunstyrelsen har ett fortsatt ansvar för förvärv och överlåtelse av fastigheter och ansvarar för inhyrning av externa lokaler. Den tekniska nämnden kommer ansvara för verksamhetslokaler och kommersiella lokaler som ägs av kommunen och svarar för drift och underhåll av lokaler. Nämnden är byggherre vid ny-, om- och tillbyggnad på uppdrag av nämnderna och inom av kommunfullmäktige fastställd budgetram. Nämndens ansvar omfattar inte reservmark och exploateringsbar mark. Tekniska nämnden svarar för all intern förstahandsuthyrning av lokaler och för uthyrning till fristående utförare av förskola och skola i enlighet med kommunens hyrespolicy. Nämnden svarar för uthyrning av kommunens kommersiella lokaler. Utbildningsnämnden ansvarar, inom fastställd budgetram, för inhyrning av verksamhetslokaler inom kommunens fastighetsbestånd.

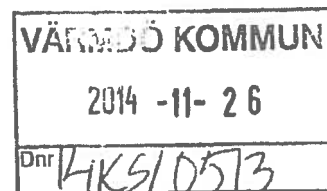


VÄRMDÖ KOMMUN

Monica Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande

Stellan Folkesson
Kommundirektör

VÄRMDÖ KOMMUN
REVISORERNA



2014-11-26

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige – för kännedom

Granskning av förskola och grundskola – planering, struktur och lokalförsörjning

KPMG har av Värmdö kommuns revisorer fått i uppdrag att göra en granskning angående kommunens planering, struktur och lokalförsörjning för förskola och grundskola.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Värmdö kommun har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt.

Nedan sammanfattar vi våra bedömningar;

- Det finns aktuella och aktiva dokument för lokalförsörjning och kompetensförsörjning
- Lokalförsörjningsplaneringen utgår från en central befolkningsprognos som är grunden i hela kommunens arbete med verksamhetslokaler och detaljplanarbetet
- Processen för lokalförsörjning – planering – investering – underhåll är tydliga och fungerar på ett tillfredsställande sätt för att tillgodose kommunens behov på kort och lång sikt
- Vi ser positivt på centraliseringen av hanteringen av lokalfrågor med tydliga ansvarsfördelningar där finansiering och mandat att besluta sker där behovet finns och kostnaden uppstår
- Vi ser ett behov av att tydliggöra processen vid nyinvesteringar av verksamhetslokaler där verksamheten ska bedrivas i alternativ regi. Idag är lokalförsörjningsprocessen vid nyinvesteringar endast fullt fungerande vid verksamhet i egen regi.

Revisionen ger möjlighet till yttrande över bifogad rapport, senast 2015-02-15

För kommunrevisionen

Torbjörn Andersson ordförande



Värmdö kommun

**Planering, struktur och
lokalförsörjning
Förskola och grundskola**

Offentlig sektor

KPMG AB

2014-10-27

Antal sidor: 15

Antal bilagor: X

Förskola och grundskola - planering struktur och
lokalförsörjning.docx

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	2
4.	Avgränsning	2
5.	Revisionskriterier	3
6.	Ansvarig nämnd/styrelse	3
7.	Metod	3
8.	Projektorganisation	3
9.	Lokaler	4
9.1	Skollagen	4
9.1.1	Grundskolan	4
9.1.2	Förskolan	4
9.2	Kommunala dokument	4
9.2.1	Förskole- och skollokaler i detaljplaner	5
9.3	Investeringsprocessen	7
9.3.1	Organisation	7
9.3.2	Lokalprocess	9
9.3.3	Finansiering av lokaler	10
9.4	Centrala hantering av kommunens verksamhetslokaler	11
10.	Personal	12
10.1	Skollagen	12
10.2	Kommunala dokument	12
10.3	Planeringsprocessen	13

1. Sammanfattning

Vi har av Värmdö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunen har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2014.

Syftet med granskningen är att bedöma om Värmdö kommun har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt.

Efter genomförd granskning kan vi konstatera att det finns aktuella och aktiva dokument för lokalförsörjningsplaneringen inom förskola för både Utbildningsstyrelsen och Finansieringsnämnden för utbildning. Lokalförsörjningsplanering för grundskolan återfinns endast inom Utbildningsstyrelsen men är enligt uppgift under framtagande även inom Finansieringsnämnden. Vi vill påpeka vikten av att även Finansieringsnämnden har en aktuell lokalförsörjningsplan för grundskolan för att säkerställa planeringen av grundskoleplatser i kommunen på lång sikt.

De lokalplaner som finns baseras på aktuell befolkningsprognos för kommunen och uppdateras kontinuerligt.

Lokalförsörjningsplanerna är enligt vår bedömning ett aktuellt och fungerande planeringsunderlag för kommunens investeringsplanering och detaljplaneprocess. Lokalförsörjningsplanerna antas av respektive nämnd/styrelse och tjänar därefter som underlag för tjänstemannaberedningar inom såväl hyresförhandlingar, framtagande av underhållsplaner för lokaler, beredning av investeringsbudget samt framtagandet av nya detaljplaner.

Utformningen av enskilda lokaler sker utifrån verksamhetens behov på kort och lång sikt enligt planeringscykeln. Däremot framgår av Utbildningsstyrelsens lokalplan och inventering av lokalernas skick att många har ett eftersatt underhåll såväl inre som yttre underhåll. Enligt den process som kommunen tillämpar ligger dock stor del av kontrollen av vilket underhåll som sker inom styrelsens mandat att besluta om och prioritera då underhållet av lokalerna regleras i hyreskontrakt och genom hyrespåslag vid särskilda insatser såsom verksamhetsanpassningar. Hyreskontrakten omförhandlas vart tredje år.

Vår bedömning är att lokalförsörjningsprocesserna – planering – investering – underhåll – finansiering fungerar på ett tillfredsställande sätt. Vi kan dock konstatera att nuvarande processer och system är relativt nya och därför krävs kontinuerlig utvärdering och justeringar av processen kan komma att behövas framöver. Bland annat ser vi ett behov av att tydliggöra processen vid nyinvesteringar av verksamhetslokaler där verksamheten ska bedrivas i alternativ regi. Detta för att inte försena investeringsprocessen på grund av att nuvarande hanteringsordning inte är tillfredsställande.

I en kommun med Värmdö kommuns förutsättningar demografiskt och geografiskt ser vi det som positivt att det sker en central lokalsamordning under kommunstyrelsen och att alla investeringar och allt ägande ligger under kommunstyrelsen. Detta ger förutsättningar för ett flexibelt nyttjande av lokaler samtidigt som förutsättningarna för nyttjandet av lokalerna fastställs i hyreskontrakt

som ger möjlighet till tydliga överväganden och adekvat beslutsgrund för prioriteringar av underhåll och ombyggnation.

Utbildningsstyrelsen är ansvariga för kompetensförsörjningen inom förskola och skola och har på grund av de nya behörighetsreglerna antagit en kompetensförsörjningsplan. Kompetensförsörjningsplanen förutsätter en kontinuerlig kartläggning och tydliggör ansvar och befogenheter inom organisationen för att säkerställa tillräcklig kompetens inom verksamheterna. Vår bedömning är att detta fungerar tillfyllest.

2. Bakgrund

Vi har av Värmdö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunen har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2014.

Värmdö kommuns befolkning ökar. Nya förskolor och skolor behöver byggas och befintliga förskolor och skolor behöver byggas ut och moderniseras.

Värmdö kommuns revisorer bedömer att det finns en *risk* att kommunens planeringsprocess inte är tillfyllest för att hantera den snabba befolkningsökningens behov av förskola och skolverksamhet. Det är *väsentligt* att förskoleplatser och platser i grundskolan finns i tillräcklig omfattning för att möta medborgarnas behov och laglig rättighet till barnomsorg och skola.

3. Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om Värmdö kommun har en hållbar planeringsprocess för att tillgodose behovet av förskole- och grundskoleverksamhet på kort och lång sikt.

Vi har därför granskat

- om Det finns en aktuell lokalförsörjningsplan för förskola respektive grundskola baserad på aktuell befolkningsprognos
- om Om lokalförsörjningsplanen är ett instrument för kommunens investeringsplanering och detaljplaneprocess
- om Om det finns en aktuell personal/kompetensförsörjningsplan för förskola respektive grundskola
- om Om utformningen av enskilda lokaler sker utifrån verksamhetens behov på kort och lång sikt

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat förskola och grundskola.

5. Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten uppfyller

- Skollagen m förarbeten
- Interna regelverk och policys

6. Ansvarig nämnd/styrelse

Granskningen har avsett Finansieringsnämnd för utbildning samt Utbildningsstyrelsen.

Rapporten är saklighetsgranskad av

Chef Kundvalskontoret

Chef ProVärmdö

7. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstemän

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Sara Linge, konsult under ledning av Mats Lundberg, certifierad kommunal revisor och kundansvarig.

9. Lokaler

9.1 Skollagen

9.1.1 Grundskolan

I skollagens 2 kap. 35 § anges att *För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna genomföras.*

Bakgrunden till lagstiftningen om ändamålsenliga lokaler är bland annat att man genom forskning där man sökt samband mellan tillgång till olika resurser i skolan och en skolas måluppfyllelse avseende elevernas resultat, ser ett samband mellan lokalernas kvalitet och elevernas resultat. Det är alltså inte oväsentligt att huvudmannen för skolan tillser att lokalerna inte bara ger förutsättningar för antalet platser som ska tillgodose, utan också att de är ändamålsenliga för verksamheten.

I grundskolan råder skolplikt, vilket innebär att huvudmannen för skolverksamheten och vårdnadshavaren har ett gemensamt ansvar att se till att eleven får föreskriven utbildning. För huvudmannens del innebär skolpliktsansvaret att man är skyldig att tillse att alla elever som omfattas av skolplikten ska erbjudas en plats i skolan utan dröjsmål.

9.1.2 Förskolan

I Skollagens 8 kap. 8 § anges att *huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.* Lokalernas utformning måste således vara ändamålsenliga utifrån att dels kunna dela in barnen i lämpliga grupper och att lokalerna erbjuder en god miljö.

För förskolan anges i Skollagen även att hemkommunen ansvarar för att erbjuda plats i förskola för alla barn i kommunen vars vårdnadshavare önskar det. Plats ska erbjudas inom fyra månader från det att vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola (8 kap. 12,14 §§).

9.2 Kommunala dokument

Lokalprocessen – kommunfullmäktige 2011-12-14

Kommunfullmäktige har beslutat om lokalprocess för kommunen. I detta styrdokument beskrivs ansvar, roller och process för en effektiv och långsiktig lokalförsörjning i Värmdö kommun. Dokumentet behandlar såväl nybyggnation som avställning och inhyrning av lokaler.

Handlingsplan för förskoleplatser 2013-2022 – Finansieringsnämnden för utbildning

Finansieringsnämnden har fastställt en handlingsplan för förskoleplatser som är ett strategiskt dokument med prognoser över tillgång och efterfrågan på förskoleplatser i hela kommunen oavsett vem som bedriver verksamheten. Grunden i prognoserna är befolkningsprognosen samt

planering av antal platser som respektive utövare, inklusive ProVarmdo, planerar för inom den kommande tioårsperioden.

Finansieringsnämnden har enligt uppgift inte någon motsvarande handlingsplan för grundskolan ännu. En bedömning har gjorts att tillgången på grundskoleplatser är god och täcker behovet nu och en tid framöver. Någon dokumentation av analys och bedömning finns ej.

I handlingsplanen för förskoleplatser 2013-2022 prognostiserar finansieringsnämnden för behovet i hela kommunen och per kommundel/upptagningsområde. Nämnden har använt underlaget för beslut om projektering av ny förskola och beslutat att planen ska uppdateras årligen.

Utbildningsstyrelsens lokalplan 2014 – Utbildningsstyrelsen 2014-01-23

Utbildningsstyrelsen har antagit en lokalplan där en kartläggning av befintliga lokaler och verksamhetens behov av yttre och inre underhåll samt åtgärder för anpassning för verksamhetens behov finns upptagna. Vidare noteras även i lokalplanen planerade förändringar av verksamhetens omfattning samt därmed följande behov av förändringar i lokalbeståndet som styrelsen hyr. Som grund för planen ligger kommunens befolkningsprognos.

I utbildningsstyrelsens lokalplan 2014 fastställs ett antal prioriterade åtgärder 2014. Bland annat framgår att barnunderlaget minskar och att det kan bli en överkapacitet av lokaler, översyn pågår. Bland annat har styrelsen därför fattat beslut om en successiv 2-årig avveckling av en förskoleenhet i Hemmestaskolan.

Vidare beslutas att en översyn av förskolans lokalbehov kopplat till antal barn ska genomföras.

I Utbildningsstyrelsens lokalplan läggs fokus på förskolelokaler och grundskolelokalernas beskaffenhet och ändamålsenlighet utifrån verksamhetens behov. Bland annat fastställs att många förskolor har planer för inre och yttre underhåll. Vidare tydliggörs det att ca hälften av förskolorna är dåligt underhållna och är i behov av genomgång av både inne och utemiljö.

Budget

Utöver ovanstående styrdokument har Finansieringsnämnden för utbildning i budget fått ett särskilt uppdrag att trygga tillgången till barnomsorgsplatser i kommunen. För detta ändamål har nämnden beviljats ett tilläggsanslag om 1 mkr.

9.2.1 Förskole- och skollokalerna i detaljplaner

Enligt uppgift sker en kontinuerlig samverkan kring verksamhetslokalerna i kommunen, främst via kommunstyrelsens fastighetsutskott och fastighetsenheten som samordnar kommunens hela lokalbestånd. Utifrån antagna lokalplaner tydliggörs behovet av nya lokaler på lång sikt. Detta finns med som underlag vid detaljplanarbetet.

Samtliga detaljplaner går ut på remiss till samtliga nämnder. Finansieringsnämnden för utbildning som strategiskt ansvarig nämnd för att tillse platstillgången av barnomsorgsplatser och grundskoleplatser i hela kommunen yttrar sig över behovet av att plats för förskolor och skolor

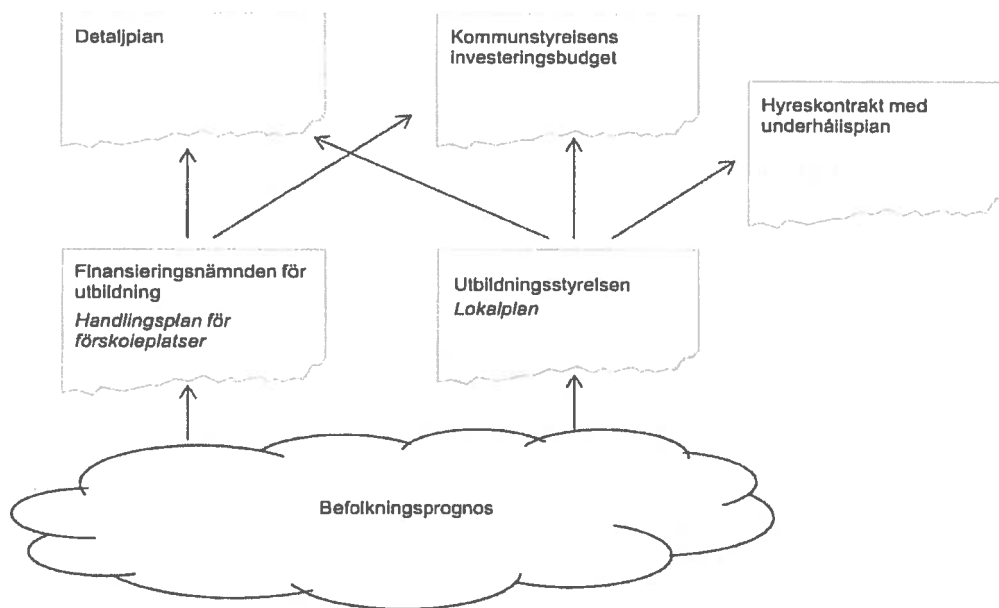
finns med i tillräcklig omfattning i detaljplaner och inom områden där behovet finns/kommer att finnas.

Utbildningsstyrelsen får detaljplaneförslagen på remiss för kännedom, men avger endast ett yttrande i de fall detaljplanen på något sätt påverkar befintlig verksamhet inom Utbildningsstyrelsens regi. Detta har enligt uppgift aldrig hänt.

Enligt uppgift i intervjuerna är förslagen på detaljplaner väl beredda inom samverkan kring kommunens lokaler innan de går ut till nämnderna för remiss så några avvikande synpunkter på planens utformning finns oftast inte hos nämnderna.

Enligt uppgift är planberedskapen för förskolor och skolor god i kommunen.

Nedan återges relationen mellan de olika dokumenten och hur de föder varandra med information:



Kommentar

Finansieringsnämndens handlingsplan för förskolor uppfyller lagstiftningens krav och det kommunala uppdraget för lokaler beskrivet i kommunens lokalprocess utifrån perspektivet planering för kommunen som helhet. Finansieringsnämndens handlingsplan har som tydligt syfte att kommunen ska kunna erbjuda barnomsorgsplatser inom fyra månader i enlighet med Skollagens bestämmelser.

Utbildningsstyrelsens lokalplan uppfyller lagstiftningens andra del som handlar om ändamålsenliga lokaler för den kommunalt bedrivna verksamheten. Lokalplanen uppfyller även sin del som beskrivs i kommunens lokalprocess.

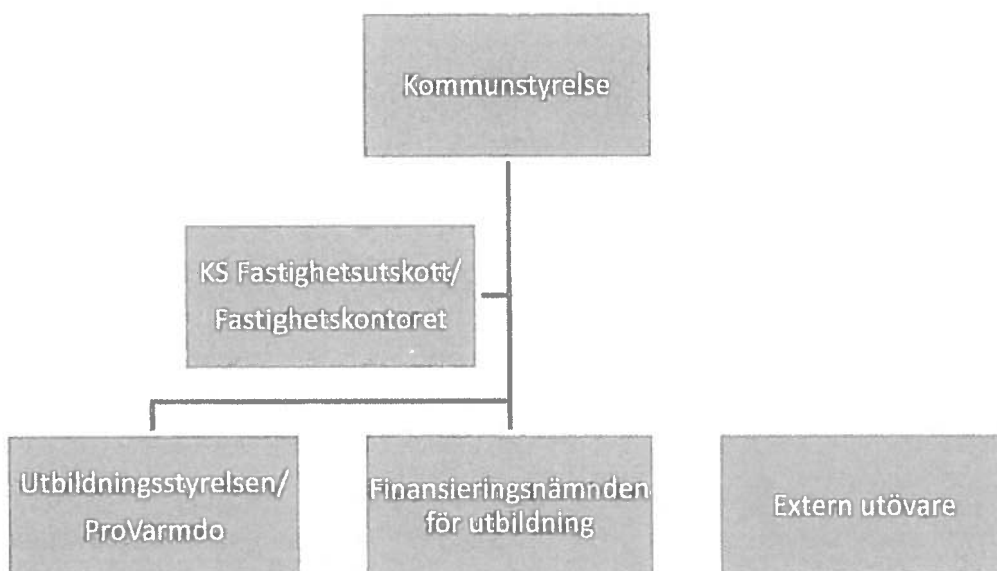
Vi kan konstatera att Utbildningsstyrelsens lokalplan omfattar såväl förskole- som skolverksamhet. Finansieringsnämnden saknar däremot handlingsplan/lokalplan för grundskoleverksamheten. Enligt uppgift är en sådan under framtagande.

Efter en genomgång av Utbildningsstyrelsens lokalplan och Finansieringsnämnden för utbildnings handlingsplan för förskolan uppfyller både nämnd och styrelse de uppdrag som givits dem utifrån kommunens styrdokument. På detta följer att nämnd och styrelse tillsammans uppfyller skollagens krav på lokaler som resurs i skolverksamheten. Observeras bör dock att Finansieringsnämnden för utbildning ännu inte beslutat om handlingsplan för grundskolelokaler vilket är vår mening bör göras så snart som möjligt för att få processen komplett.

Vi kan vidare konstatera att det är samma befolkningsprognos som ligger till grund för de olika lokalplanerna. Lokalplanerna tycks vara ett aktivt dokument som används för såväl detaljplaner, investeringsplanering, lokalanvändning för kommunens totala lokalbestånd som i hyreskontrakten avseende underhållsplaner etc. Dokumenten och hur de stödjer varandra indikerar en god och hållbar planeringsprocess.

9.3 Investeringssprocessen

9.3.1 Organisation



Enligt kommunens organisation och styrdokument är Finansieringsnämnden ansvarig för skolplikten utifrån att tillse att det finns tillgång till platser inom förskola och skola i kommunen.

Utbildningsstyrelsen ansvarar för den driften av verksamheten utifrån de uppdrag som ges om den kommunala verksamhetens omfattning. Utbildningsstyrelsen har inget ansvar för den strategiska planeringen avseende platstillgång utan agerar självständigt utifrån affärsmässiga principer.

Enligt kommunens styrdokument ansvarar Finansieringsnämnden för utbildning för bland annat:

- Skolplikt
- Säkerställande av tillgång på skol- och barnomsorgsplatser i kommunen i enlighet med skollagens krav
- Årligen fastställa en lokalplan utifrån verksamhetens behov och befolkningsförändringar
- Ansvara för lokalanskaffning vid större volymförändring som t ex vid behov av ny förskola

Enligt kommunens styrdokument ansvarar Utbildningsstyrelsen för bland annat:

- Årligen fastställa en lokalplan utifrån verksamhetens behov och befolkningsförändringar

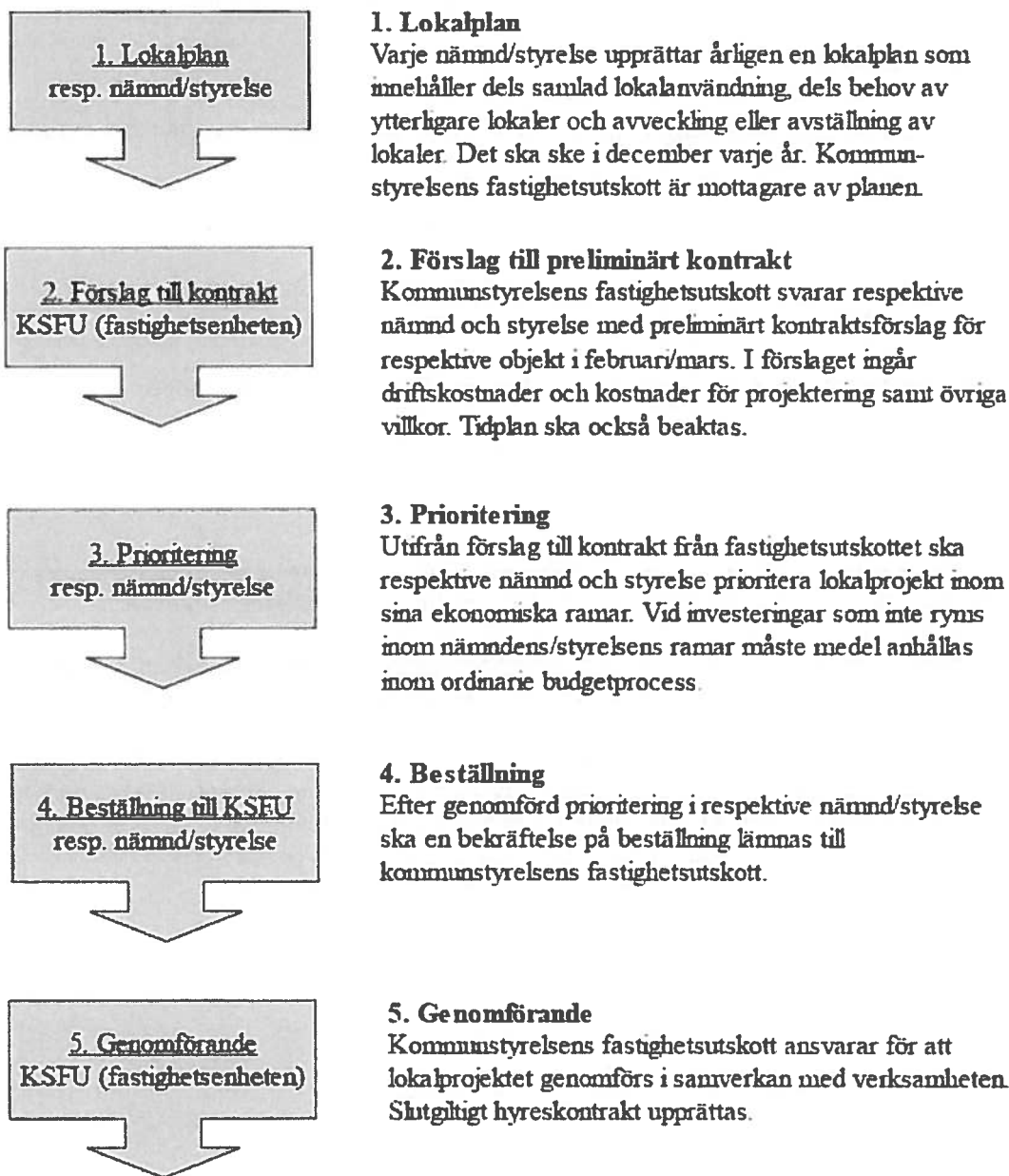
Finansieringsnämnden äger eller hyr inte några lokaler själva men är beställare av investeringar när kommunen ska investera i lokaler för uthyrning till extern verksamhetsutövare.

Utbildningsstyrelsen hyr samtliga sina verksamhetslokaler av kommunstyrelsen. Investeringar av nya lokaler beställs efter uppdrag att styrelsen ska bedriva ny verksamhet inom ProVarmdos regi.

Kommunstyrelsen har ett fastighetsutskott som samordnar kommunens hela lokalbestånd samt inhyrning av externa lokaler. Fastighetsutskottet upprättar 3-åriga hyreskontrakt med Utbildningsstyrelsen för varje objekt som styrelsen hyr för sin verksamhet. I hyreskontraktet finns för varje fastighet en underhållsplan. Även uppsägning och förlängning regleras i hyreskontraktet.

9.3.2 Lokalprocess

Kommunens lokalprocess som den ser ut i fullmäktiges styrdokument – *Lokalprocessen*



Kommentar

Värmdö kommuns organisation med delat ansvar för lagstiftningens olika delar ställer stora krav på en fungerande lokalprocess. Vidare ställer Värmdö kommuns geografiska och demografiska struktur stora krav på lokalprocessen.

Det är vår mening att kommunstyrelsens fastighetsutskotts samordning av samtliga kommunens lokaler ger förutsättningar för att klara såväl de demografiska förändringarna som Finansieringsnämnd och Utbildningsstyrelsens olika ansvar för lokalplanering och lokalernas beskaffenhet.

Enligt uppgift i genomförda intervjuer fungerar samverkan mellan de olika nämnderna och med kommunstyrelsens fastighetsutskott på ett tillfredsställande sätt.

Enligt uppgift fungerar lokalprocessen i praktiken enligt den antagna lokalprocessen ovan. En brist i processen har dock framkommit under granskningen. När kommunen investerar i nya lokaler där verksamheten ska bedrivas av annan än Utbildningsstyrelsen/ProVarmdo, fungerar inte investeringsprocessen tillfredsställande då beställare av investeringen finns (Finansieringsnämnden) men något preliminärt hyreskontrakt inte kan upprättas då kommande hyresgäst är extern och inte en del av kommunens investeringsprocess. Då detta är vanligt förekommande i Värmdö kommun rekommenderar vi kommunfullmäktige att revidera sitt styrdokument med en process för dessa scenarier.

9.3.3 Finansiering av lokaler

Finansiering av lokalerna sker genom hyreskontrakten och den ordinarie lokaldelen i skolpengen. Själva investeringen finns därför under KS som också äger lokalerna. Detta för att kunna omföra lokaler mellan olika verksamheter vid demografiska förändringar och/eller avyttra lokaler. Som grund för den långsiktiga planeringen inom KS ligger Finansieringsnämndernas lokalplaner, t ex handlingsplan för förskolan. Som underlag för de faktiska beställningarna av nyinvesteringar, tillbyggnader, ombyggnader, renoveringar ligger Utbildningsstyrelsens lokalplan. Detta underlag förs in i hyreskontrakten och finns med som underlag i den kontinuerliga diskussionen kring lokalernas beskaffenhet som sker i hyresgästmöten. Rektor gör vid behov beställningar av förändringar i lokalerna till ProVarmdo. Beställningarna tas upp på hyresgästmötena och där avgörs om och vem som ska finansiera önskad förändring i lokalen. ProVarmdo prioriterar ombyggnationer/verksamhetsanpassningar som rör barns/elevs säkerhet. Inga avsatta budgetmedel för anpassningar i lokaler finns hos ProVarmdo.

ProVarmdo har valt att behålla den del av skolpengen som avser lokaler i en central pott och agera som koncern avseende sitt lokalbestånd. Hyrorna för de olika skolorna och förskolorna betalas därför inte av rektor utan av central pott inom ProVarmdo.

Kommentar

Vi ser positivt på att lokalerna hanteras genom central pott inom ProVarmdo. Att fördela ut peng som innehåller lokaldel direkt och lika till respektive skola får enligt vår erfarenhet ofta effekter på undervisningen. Detta genom att skolornas lokaler har olika kostnader och att en likafördelning av resurs för lokaler till olika kostnader innebär att olika skolor får olika mycket

resurs över för verksamhet efter att lokalkostnaden är betalt. Genom att hantera lokalerna centralt för den egna regin utjämnas eventuella olikheter i resurs ut till undervisningen på de olika skolorna.

9.4 Centrala hantering av kommunens verksamhetslokaler

Kommunens fastighetskontor (kommunstyrelsen ansvarig nämnd med fastighetsutskott som beredande) äger och förvaltar kommunens lokalbestånd.

Hyresprinciperna för kommunens lokaler hanteras utifrån ett centralt perspektiv där fokus är ordning och reda, effektivt lokalutnyttjande och tydliga gränsdragningar för betalningsansvaret.

Kommunens fastighetskontor hyr ut lokalerna genom att teckna hyreskontrakt för varje objekt. Hyran beräknas på faktiskt beräknad kostnad för lokalen över tre års tid och fördelas i hyresmodellen jämt över tre år. Uppsägningstiden för samtliga lokaler är 6 månader och hyra ska betalas av verksamheten under denna tid oavsett om verksamheten nyttjar lokalen eller inte under tiden.

Vid uppsägning av lokaler från verksamhetens (ProVarmdos) sida hamnar betalningsansvaret hos kommunstyrelsen efter att uppsägningstiden löpt ut. Kommunstyrelsen har en pott om 20 mkr för att parera vid tomställda lokaler där betalningsansvaret övergått till kommunstyrelsen eller i de fall räntan ökar under den treåriga hyresperioden då hyran ligger fast gentemot verksamheten. Hittills har enligt uppgift denna pott inte behövt användas någon gång under de två år som systemet sett ut som det gör idag.

Vid uppsägning av en lokal är det fastighetskontorets uppdrag att hitta nya användningsområden för lokalerna. I första läget tittar man på kommunens interna behov, d v s andra verksamheters möjlighet att använda uppsagda lokaler. Om inget internt behov finns stäms uppsägningens långsiktighet av med ProVarmdo. Detta för att man inte kan gå vidare med en extern uthyrning eller avyttring av lokaler om det finns en prognos för att åter kliva in i lokalerna under en överskådlig framtid. Om lokalerna bedöms som uthyrningsbara på sikt söker fastighetskontoret efter externa hyresgäster. Ombyggnation och/eller förändringar i detaljplaner kan behövas för att kunna hyra ut lokalerna för andra ändamål än skolverksamhet.

I särskilda fall kan kommunstyrelsen fatta beslut om att lokaler ska avyttras. Även då kan det krävas förändringar i detaljplaner för att kunna sälja lokalen för annat ändamål än förskole- eller skolverksamhet.

I de fall en lokal bedöms kan komma att användas av ProVarmdo igen några år efter uppsägning, hyrs lokalen ut till externa aktörer med begränsningar i hyreskontrakt och besittningsrätt. Hyreskontrakten med den externa aktören omförhandlas då årligen efter avstämning med ProVarmdo om kommunens eget behov av lokalen.

Hittills har inte funnits mycket vakanta lokaler utan uthyrning för interna behov eller till externa aktörer har fungerat väl. Enligt uppgift går lokalerna alltid att hyra ut. Hittills har uppsägningar av lokaler från ProVarmdos sida endast rört mindre lokaler och uppsägningarna bedöms av fastighetskontoret ha varit rimliga ur effektivitetssynpunkt. Fastighetskontorets egen bedömning

är att nuvarande hyressystem har haft önskvärd effekt på så sätt att lokalnyttjandet från verksamheternas sida har effektiviserats.

Ingen uppsägning av större, kostsamma objekt har varit aktuella hittills. Detta är dock en lång process och enligt fastighetskontoret något som kommer att behöva behandlas i särskild ordning om det skulle bli aktuellt.

Kommentar

Vår bedömning är att systemet som det är utformat idag fungerar så länge policys och rutiner följs och så länge det handlar om mindre lokaler. Värmdö kommun är en växande kommun och uthyrningsmöjligheter och avyttringar till externa aktörer är goda, vilket bidrar till att nuvarande systemet för lokalförsörjning håller. Skulle Värmdö kommun möta en verklighet där marknaden inte är lika gynnsam finns en risk för att nuvarande system för hantering av kommunens lokaler inte fungerar. Skulle en sådan situation uppkomma skulle ett stort betalningsansvar falla på kommunstyrelsen för tomställda lokaler.

10. Personal

10.1 Skollagen

I skollagens 2 kap. 13-19 §§ regleras vilka som får undervisa i skolväsendet. Det är endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning som får bedriva undervisning. Legitimationskravet gäller även för att bli tillsvidareanställd som lärare eller förskollärare.

Kravet på legitimation för lärare och förskollärare i grund- och gymnasieskolan gäller fullt ut från och med den 1 juli 2015. Fram till dess finns ett antal övergångsbestämmelser för t ex anställning och behörighet att undervisa och sätta betyg.

10.2 Kommunala dokument

Handlingsplan för ökad behörighet i proVarmdos förskolor, grund- och gymnasieskolor – Utbildningsstyrelsen 2014-02-20

I handlingsplanen för ökad behörighet i proVarmdos förskolor, grund- och gymnasieskolor finns ett antal åtgärder som ska genomföras för att uppfylla skollagen och säkerställa behörigheten till den 1 juli 2015.

Bland annat anges att proVarmdo och personalavdelningen ska samordna rektorernas och förskolechefernas behov av behörighetssökande insatser och nyrekryteringar. ProVarmdo och personalavdelningen ska gemensamt också ha en översiktlig kontroll över behörighetsbehov och nuläge samt ha en kontinuerlig diskussion om rekryteringar och kompetensinsatser med rektorer och förskolechefer.

Förskolechefer och rektorer har enligt styrdokumentet ett ansvar att kartlägga varje medarbetares kompetenser och eventuella fortbildningsbehov samt enheternas samlade behov av utbildning och rekrytering.

Handlingsplanen ska följas upp av proVarmdo i sin helhet i juli 2015 då kravet på legitimation fått genomslag och övergångsbestämmelserna är genomförda.

10.3 Planeringsprocessen

Kartläggningen sker kontinuerligt ute på skolorna av cheferna och behörigheter registreras i modul i personalsystemet. Sammanställningar och kontinuerlig information om läget inom ProVarmdo som helhet sker till Utbildningsstyrelsen.

Rektorer ansvarar själva för sin inre organisation och ett stort arbete pågår kontinuerligt med omorganisering av arbetslagen för att möta de nya behörighetskraven.

Kartläggningen är enligt uppgift ett mycket viktigt verktyg för bedömning och planering av kompetensutveckling. Flera kompetenshöjande åtgärder har genomförts, bland annat lärarlyftet samt större projekt finansierade av AFA-medel. Bland annat genomförs ett större projekt för kompetensutveckling för chefer och alla medarbetare inom förskolan. Bakgrunden till detta är att det i nuläget är svårt att rekrytera förskollärare.

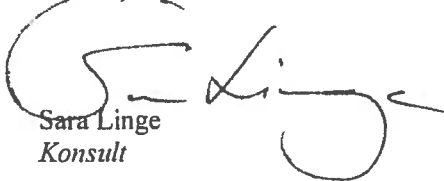
Kartläggningen av kompetenser och behörigheter inom hela ProVarmdo används också för att planera för nyrekryteringar och se behov av nya kompetenser. Rekryteringsläget inom Stockholms län är idag besvärligt både när det gäller förskollärare och lärare inom framförallt NO samt praktisk/estetiska ämnen. Värmdö kommun delar denna problematik med övriga länet.

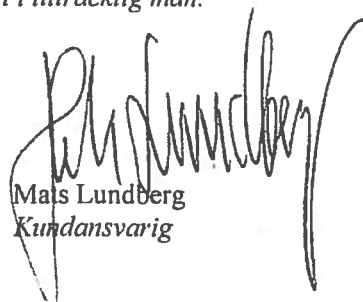
Kommentar

Vi ser positivt på att Utbildningsstyrelsen antagit en plan för ökad behörighet och därmed indirekt även för kompetensförsörjningen i kommunen.

Kompetensförsörjning består av tre delar: nyrekryteringar, fortbildning av befintlig personal, planering och organisering av arbetslagen/bemanningsstrukturen. Det är vår uppfattning att Utbildningsstyrelsen arbetar aktivt med samtliga tre delar genom att kontinuerligt kartlägga och följa upp behovet. Det är vår mening att om rekryteringsläget är svårt behöver ökade resurser tillsättas på övriga två delar för att kompensera för detta. Det är vår bedömning att Utbildningsstyrelsen arbetar aktivt med planeringen och satsar på kompetensförsörjning på ett sätt som torde kompensera det svåra rekryteringsläget i tillräcklig mån.

KPMG, dag som ovan


Sara Linge
Konsult


Mats Lundberg
Kundansvarig